

Document de treball pel Seminari:

Podem anar cap a un altre graduat en educació secundària?

Coord: Javier Iñíguez

Situació actual

Durant els últims anys, s'ha produït una variació en el perfil de l'alumnat que acudeix a les escoles de formació de persones adultes amb la intenció d'obtenir el graduat en educació secundària (GES), equivalent de l'ESO. Cada vegada és més freqüent trobar a les aules persones joves, al voltant dels 18 anys o fins i tot menors d'edat, que han abandonat el centre d'ensenyament secundari poc temps abans d'incorporar-se a l'escola d'adults. Aquest alumnat ha experimentat durant la seva estada a les etapes educatives obligatòries una metodologia d'ensenyament predominantment tradicional i no acostuma a tenir un record positiu de la seva vida acadèmica prèvia. En els grups de GES també trobem estudiants de més edat que al seu moment no van poder finalitzar els estudis i es van incorporar al món laboral i en l'actualitat necessiten la titulació per a promocionar a la seva feina o bé s'han quedat a l'atur i aprofiten aquest període per graduar-se. Tot i trobar-nos amb aquestes dues tipologies d'alumnat, la proporció de persones joves és cada vegada major.

Amb aquesta situació a l'aula, el professorat de les escoles de formació de persones adultes ens enfrontem al repte de fer possible que estudiants que no han tingut èxit acadèmic en el passat, siguin capaços d'obtenir una titulació que la nostra societat cada vegada considera més necessària per a incorporar-se al món laboral o continuar estudis posteriors. En tot cas, cal deixar ben clar que el paper de les escoles d'adults no és únicament facilitar la graduació, tot i que les consideracions en aquest sentit no són motiu del present document.

Dificultats

Podríem analitzar les dificultats des dels diferents agents que intervenen en el procés educatiu a l'escola: l'alumnat, el professorat i l'administració educativa.

Part de l'alumnat ve poc motivat al centre, el que implica que la seva assistència no és regular, sovint arriba amb retard i no manifesta moltes ganes d'aprendre. La majoria presenta un nivell acadèmic baix i amb freqüència es detecten dificultats d'aprenentatge i cognitius. A tot això s'ha d'afegir que no tenen assolits bona part dels hàbits de treball acadèmic. S'ha de tenir en compte que alguns alumnes que han seguit cursos dels extingits PQPI o actuals PFI es determinen a assistir als centres d'adults amb la intenció de finalitzar l'ESO amb la creença que és més fàcil assolir les competències que es requereixen que als centres de secundària

dels quals provenen. Per altra banda, una altra part significativa de l'alumnat, de més edat, té algunes dificultats en el seguiment de les activitats acadèmiques després d'anys d'haver abandonat l'institut o fins i tot l'escola primària.

Tot i que el professorat fa un esforç considerable en adaptar la seva tasca docent a aquesta nova realitat de l'alumnat de GES, encara són més freqüents del que seria necessari, pràctiques docents que podríem denominar tradicionals.

El món educatiu de la formació de persones adultes no ha sigut habitualment una de les prioritats de les administracions educatives. Tanmateix, s'està introduint una línia d'actuació que, en el marc teòric, vol potenciar el que es denomina *Ensenyaments Transprofessionals* però que a la pràctica es troba lluny de la realitat diària d'un centre. Pel que fa al GES, val la pena recordar que encara no hi ha hagut cap novetat ni en el currículum ni l'organització d'aquesta etapa educativa a partir de les noves legislacions en matèria educativa, a diferència del que si s'ha fet a l' ensenyament primari i secundari.

QUÈ PODRIA SER EL GES?

Caldria distingir diferents aspectes, l'organitzatiu, el curricular i el metodològic.

Aspectes organitzatius

El primer problema que tenim és l'actual estructura de 34 mòduls distribuïts en dos cursos, amb 17 mòduls trimestrals per any acadèmic. Ja posat a fer mòduls trimestrals, millor que siguin 18 i això facilita la distribució horària i organitzativa al llarg de la setmana.

L'alumnat es pot incorporar a GES1 o a GES2 en funció de les possibles acreditacions o convalidacions que es puguin realitzar a la vista de l'expedient acadèmic que aporta en arribar al centre. Això comporta embolics administratius per haver de fer complir una normativa que no té en consideració la situació individual de cada persona i a més, genera desorientació a l'alumnat que no està acostumat al llenguatge de mòduls i que es pot trobar amb haver de fer determinats mòduls un trimestre, altres el segon i així successivament.

Per altra banda, tenim l'opció de realitzar una prova d'avaluació inicial per a determinar quin seria el nivell acadèmic de l'estudiant, no exempta de certa polèmica.

Per tant, la distribució per mòduls hauria de ser substituïda per una format de continguts anuals (que no vol dir mòduls o assignatures) i que permeti tenir un nombre d'hores diaris igual. Això hauria d'anar acompanyat de dotar als centres de la suficient autonomia de gestió per permetre compaginar la docència presencial amb la semipresencial o d'autoformació dirigida.

Aspectes curriculars

Els 34 mòduls estan estructurats en tres àmbits: de la comunicació, de les ciències socials i de les ciències i la matemàtica. En el primer àmbit trobem català, castellà i anglès, amb una càrrega lectiva equivalent de les dues primeres llengües però amb menys crèdits assignats a la llengua anglesa. L'àmbit de les ciències i la matemàtica contempla alguns continguts repetits de l'ESO i d'altres molt deslligats de les necessitats reals de l'alumnat d'un centre d'adults. A més hauríem d'afegir que la majoria d'escoles no tenen laboratoris ni tallers de tecnologia. Anàlogues consideracions es podrien dir del currículum de l'àmbit de les ciències socials.

Per què hem de mantenir i repetir el mateix format de matèries que es fa als instituts dels quals provenen la majoria dels alumnes? Establir un continguts curriculars en àmbits que a la seva vegada són dividits en mòduls no és més que una adaptació poc eficient de les assignatures clàssiques.

Per altra banda, detectem en l'alumnat mancances més evidents en alguns aspectes que en d'altres, però la durada dels mòduls és equivalent. No es podria flexibilitzar el nombre d'hores que els estudiants dediquen als continguts acadèmics i invertir més en aquells continguts que poden repercutir més directament en la seva formació i eventual inserció laboral?

Hem de mantenir el nom de les assignatures clàssiques i que l'alumnat ja sàpiga si ara té classe de català, de socials o de matemàtiques? I si ens arrisquem a fer matèries compartides, de manera que diversos professors o professores participin d'aquella franja horària? Ens estem referint a fugir del format clàssic d'assignatura i fer matèries interdisciplinars, amb la implicació de diferents docents.

En tot cas, un currículum adreçat a la formació de persones adultes hauria de ser realista, coherent i acostar els continguts i les competències a la realitat més propera de l'alumnat. A més, també hauria de ser prou flexible per permetre als centres educatius adaptar-lo a les característiques pròpies, de l'entorn i del propi projecte educatiu.

Aspectes metodològics

No podem repetir els mateixos models d'ensenyament-aprenentatge dels centres d'ensenyament secundari d'on prové gran part de l'alumnat de GES. Per tant, a més dels aspectes organitzatius i curriculars esmentats anteriorment, allò que cal transformar de manera prioritària és la metodologia del docent.

El treball globalitzador o per projectes és una bona opció que es relaciona amb les idees apuntades més amunt, en el sentit de transformar el format clàssic d'assignatura-matèria i afavorir la interdisciplinarietat.

A la formació de persones adultes s'hauria de fugir de metodologies de transmissió de continguts ja elaborats i permetre la participació activa de l'alumnat, donant-li d'un veritable protagonisme i actuant el docent com acompanyant en tot el procés. Per què no podem demanar a l'alumnat quins són els continguts que més els interessa o què és el que volen

aprendre? Sens dubte que el grau de motivació podria ser major si els estudiants participen en l'elaboració dels continguts curriculars i d'allò que es treballa a l'aula.

S'haurien de potenciar actuacions a l'aula de caire competencial i que facin referència a notícies de premsa, situacions del seu barri, poble o ciutat i aprofitar qualsevol esdeveniment a nivell local o mundial que es pugui produir per portar-lo a l'aula.

Abans de començar el curs hem de deixar clar els objectius i què és el que proposem per a treballar durant el curs però estant oberts, com hem dit abans, a la incorporació de propostes per part de l'alumnat. Però hem de continuar fent els mateixos exàmens que han repetit tantes vegades i potenciar un aprenentatge memorístic? Es pot pactar també l'avaluació i establir entre tots què és el que hauríem de saber en finalitzar el curs que no sabíem el primer dia de classe? En definitiva, també cal repensar l'avaluació del GES i contemplar la possibilitat de que l'autoavaluació també pot ser una eina potent.

I tot això amb el recolzament i l'ús actiu de les TIC, incorporant-les definitivament a l'aula i al treball diari. No es poden treballar els fulls de càlcul, fer presentacions, tractament d'imatges, confecció de blogs, etc. des de diversos àmbits curriculars? Aquestes competències digitals no podrien ser equivalents a les que es treballen, per exemple, a COMPETIC 2? No seria una bona cosa acreditar amb una titulació ACTIC l'alumnat que finalitza el GES i ha assolit aquestes competències?

Per últim, no hem d'oblidar que per a la majoria l'obtenció del GES no és el final, sinó el principi i cal una orientació i tutorització molt propera al llarg de l'estada a l'escola, tant des del punt de vista acadèmic com d'orientació per a la continuació d'estudis o bé per facilitar la inserció laboral.